

Kasvupalveluita koskevan uudistuksen tilannekatsaus

Kuntamarkkinoiden lakiklinikka 13.9.2017

Tarja Krakau
Suomen Kuntaliitto

Valmisteilla olevat lait

Lausuntokierroksella ovat olleet

- HE-luonnos laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista (ns. kasvupalvelulaki)
- HE-luonnos laiksi kasvupalveluiden järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa

Lisäksi HE-luonnokset

- laeiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja yksityisistä rekrytointipalveluista sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta
- laiksi kotoutumisen edistämiseksi

Alueiden kehittäminen

- Alueiden kehittämistä koskeva esitys pohjautuu nykyiseen kehittämisjärjestelmään uuteen tilanteeseen sovellettuna.
- Alueiden kehittämisestä vastuu olisi maakunnilla alueellaan ja kunnilla niiden alueilla
- Kunnat hoitaisivat yleiseen toimialaansa kuuluvia alueiden kehittämiseen liittyviä tehtäviä.
- Kuntaliitto on lausunnossaan pitänyt parempana, jos aluekehittäminen erotettaisiin omaksi laikseen

Mitä kasvupalveluilla tarkoitetaan?

- Laissa säädettäisiin MKL:n 6 §:n nojalla maakunnalle siirtyvistä tehtävistä, joita olisivat mm.
 - » 9) aluekehittämismääräyksien tehtävät, alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen;
- Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista kumottaisiin
- Kasvupalvelulakiin ei yksityiskohtaista määritelmää yksittäisistä palveluista -> tavoitelähtöinen määrittely
 - » yleinen tavoite olisi "yhdistää alueiden kehittämisen ja kasvupolitiikan tavoitteet laaja-alaiseksi kokonaisuudeksi, jonka elementtejä ovat alueiden kehittäminen, kestävä taloudellinen kasvu, osaamisen, sosiaalisen osallisuuden ja kotoutumisen edistäminen sekä työllisyyden, työllistymisen ja yritystoiminnan edellytysten edistäminen".

Kasvupalvelut lakiluonnoksessa

- Lakiehdotuksessa laaja määritelmä: *"kasvupalvelulla [tarkoitetaan] valtion ja maakunnan toimenpiteitä 1 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi"*
- *1 § Lain soveltamisala ja tavoitteet*

Lain tavoitteena on:

- 1) alueiden kehittämisen, kestävän taloudellisen kasvun, yrittäjyyden, työvoiman saatavuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden sekä työllisyyden, työllistymisen, kotoutumisen ja yritystoiminnan edellytysten edistäminen valtion ja maakuntien toimenpiteiden ja niiden järjestämien palvelujen avulla;
- 2) valtion ja maakuntien järjestämisvastuun määrittely;
- 3) maakuntien järjestämien palvelukokonaisuuksien määrittely;
- 4) kansallisesti rahoitettujen palvelujen, aluekehittämisen sekä tässä laissa tarkoitettujen Euroopan unionin rakennerahastoista osarahoitettavien ohjelmien ja hankkeiden hallinnointi- ja rahoitustoiminnan yhdistäminen johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi; ja
- 5) luoda valtion ja maakuntien sekä eri toimijoiden yhteistyöhön, työnjakoon ja yhteisiin tavoitteisiin perustuva alueiden kehittämisen järjestelmä.

Alueiden kehittämisen tavoitteista säädetään tarkemmin 2 luvun 6 §:ssä

Palvelutarjonnassa alueilla laaja harkintavalta

- Laki antaa toiminnalle pelkät puitteet
- Maakunnat määrittelevät jatkossa periaatteet, joilla kasvupalveluita alueella tuotetaan
 - » laaja harkintavalta miten laajasti ja mitä kasvupalveluita järjestävät
- Valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja
- Kasvupalveluiden kohteena (asiakkaina) erityisesti kasvua tavoittelevat yritykset
- HUOM! Myös työllisyyspalvelut maakunnille

Maakunnallisia kasvupalveluita

- "Maakunnallisina kasvupalveluina voidaan järjestää rekrytointeja ja osaamista, yritystoimintaa ja yrittäjyyttä, luoda edellytyksiä innovaatioiden kehittämiseksi, kansainvälistymistä ja rahoitusta koskevia palvelukokonaisuuksia. Maakunta voi lisäksi järjestää alueellaan myös muita palvelukokonaisuuksia tai palveluita maakuntalain 6 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisen toimivaltansa rajoissa."
(Lakiluonnoksen 16.2 §)

Kasvupalveluiden järjestäminen ja tuottaminen

- Maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava kasvupalveluiden järjestäminen ja palveluiden tuottaminen.
- Järjestämiseen sisältyvät ainakin tuotettavien palvelujen ja niihin varattavien resurssien määrittely, palvelujen kilpailuttaminen tai palveluntuottajien hyväksyminen sekä tuottajille maksettavien korvausten ja niiden perusteiden oikeellisuudesta varmistuminen. Maakunta saa tuottaa sen järjestämisvastuulle kuuluvia kasvupalveluja vain silloin, kun palveluja ei ole muutoin saatavilla (markkinapuute).
- Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja sen on annettava palvelujen tuottaminen maakunnan yhtiön tai yhteisön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus).

Kasvupalvelu-uudistus kuntien kannalta

- Uudistus ei rajaa kuntien yleiseen toimialaan perustuvaa elinkeinopolitiikan toteuttamista
 - » Kunnat voisivat edelleen toteuttaa nykyisen kaltaista elinkeinopolitiikkaa.
 - » Kunnat ja niihin in-house-asemassa olevat kehittämissyhtiöt voisivat jatkaa nykyistä toimintaansa kuntien omalla ja projektirahoituksella
 - » Kehittämissyhtiöt eivät kuitenkaan voisi toimia markkinoilla kilpailutettavien palveluiden tuottajina.
- Uudistuksella voi olla välillisiä vaikutuksia kuntien itse tuottamiin elinkeinopalveluihin, mikäli maakunnan rahoittamat kasvupalveluyritykset tulevat tuottamaan samoja palveluita.

Kasvupalvelu-uudistus kuntien kannalta

- Kuntien olisi mahdollista osallistua maakuntien järjestämien kasvupalveluiden tuotantoon vain erillisten markkinoilla kilpailutilanteessa toimivien yhtiöiden kautta.
- Ei liene kuitenkaan tarkoituksenmukaista.
- Jos palvelumarkkinoilla on tarjontaa, on tarkoituksenmukaista jättää palvelutuotanto siellä toimivien yritysten varaan
- Jos tarjontaa ei ole, on todennäköistä, ettei myöskään kunnan omistamalla yhtiöllä olisi kannattavan toiminnan edellytyksiä.
- Periaatteellisesti on tärkeää, että myös kunnat voisivat niin halutessaan perustaa ja omistaa kasvupalveluyrityksiä.

Kuntien kannalta huolestuttavaa

- Kuten sote-palveluissa, maakunta ei saisi itse tuottaa palveluita kuin poikkeuksellisesti – yhtiöittämisvelvollisuus
 - » Huom! PLV:n lausunto – maakuntien pitää voida tuottaa itse
- Samat PL-ongelmat kuin sote-sääntelyssä
- Erityinen huoli kunnilla liittyy työttömien palveluihin – löytyykö yksityistä palveluntarjontaa vaikeasti työllistyville?

Uudenmaan kasvupalvelut

- HE-luonnos laiksi kasvupalveluiden järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa ollut lausunnolla
- Erillisratkaisu, jossa Uudenmaan kasvupalveluiden järjestämisvastuu siirrettäisiin Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan perustamalle kuntayhtymälle
- Muut kunnat voisivat liittyä kuntayhtymään vapaaehtoisesti; liittyy tai ei, käytettävä ky:n palveluita.

- Samat ongelmat kuin kasvupalvelulaissa

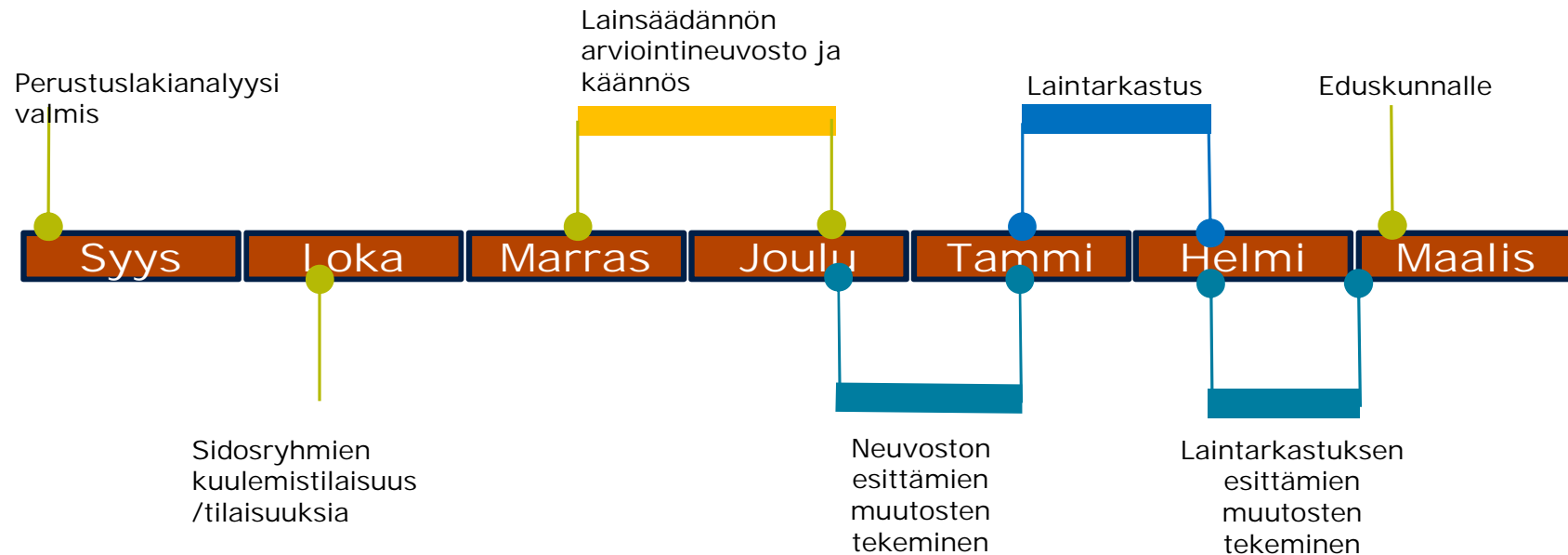
Kuntayhtymälle kaavailut tehtävät

- 1) maakunnan tehtäviin kuuluvat kasvupalvelut;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät;
- 3) työttömyysturvalaissa tarkoitetut työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät;
- 4) valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2014) annetussa laissa tarkoitetut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät lukuun ottamatta Euroopan unionin rakennerahastoista osarahoitettuja tukia koskevia tehtäviä;
- 5) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitetut työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät siltä osin kuin ne koskevat työ- ja elinkeinotoimistojen ohjausta, neuvontaa, tukemista ja osaamisen kehittämistä kotouttamisessa ja työllistymisen edistämisessä sekä työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelua, hankintaa ja valvontaa; sekä
- 6) ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitetut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät.

Tulevaisuuden visio

- Maakuntien kasvupalvelut piirrosvideo
- <https://www.youtube.com/watch?v=oPVTcGsmHQc#action=share>

Kasvupalvelulakien* käsittelyaikataulu

* Kolme erillistä HE:tä, jotka annetaan samanaikaisesti

1. ALKE- ja kasvupalvelulaki
2. rekrylaki ja rahoituslaki
3. kotouttamislaki

Kasvupalveluiden tietojärjestelmiä koskeva laki tulee omalla aikataulullaan.

Lähde: TEM

Lisätietolinkkejä

- <https://www.kuntaliitto.fi/asiiantuntijapalvelut/sosiaali-ja-terveysasiat/sote-ja-maakuntaudistus>
- <http://alueuudistus.fi/etusivu>
- <http://tem.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-kasvupalveluista>

Kiitos!

